

БЪЛГАРСКО ГРАЖДАНСТВО ЗА СПОРТИСТИ – МИСИЯ ВЪЗМОЖНА

Силвия Илиева-Синигерова

Национална спортна академия „Васил Левски“, катедра „Теория на спорта“

ORCID

Silvia Ilieva-Sinigerova – <https://orcid.org/0000-0002-6585-7107>

РЕЗЮМЕ

Целта на настоящото изследване е да бъде проследен броят на натурализираните български спортисти в периода 2007–2023 г. Настоящото изследване е проведено в периода януари 2024 – март 2024 г. и включва 16 нормативни документа – законови и подзаконови актове и доклади, които ще бъдат разгледани. Обхванат е периодът 1990–2023 г., като за анализа ще бъдат използвани официални данни от Администрацията на Президентството на България. *Предмет на изследване* са причините, оказващи влияние върху броя на натурализираните спортисти. *Обект на изследване* са спортисти чужденци, получили българско гражданство. Отчитаме най-голям общ брой получени гражданства в периода 2017–2023 г. (81 543 души). Същевременно натурализираните спортисти са най-много в периода 2007–2012 г. – 87 души. След 2012 г. се наблюдава тенденция на системно натурализиране на чуждестранни спортисти в България. С най-много натурализирани спортисти се отличават спортовете футбол, борба и художествена гимнастика.

Ключови думи: натурализация, атлети, причини

BULGARIAN CITIZENSHIP FOR ATHLETES - MISSION POSSIBLE

Silvia Ilieva – Sinigerova

National Sports Academy “Vassil Levski”, Department of Theory of Sport

ABSTRACT

The present study aims to track the number of naturalized Bulgarian athletes in the period 2007-2023. The present study was conducted from January 2024 - March 2024 and includes 16 normative documents - legal and by-laws and reports that will be examined. The period 1990-2023 is covered, and official data from the Administration of the Presidency of Bulgaria will be used for the analysis. The subject of research is the reasons influencing the number of naturalized athletes. The object of research is foreign athletes who have received Bulgarian citizenship. We report the largest total number of obtained citizenships in the period 2017-2023 (81,543 people). At the same time, the most naturalized athletes were in 2007-2012 – 87 people. After 2012, there is a trend of systematic naturalization of foreign athletes in

Bulgaria. The sports with the most naturalized athletes are football, wrestling, and rhythmic gymnastics.

Keywords: *naturalization, athletes, reasons*

ВЪВЕДЕНИЕ

Процедурата за получаване на българско гражданство е регламентирана в Конституцията на България, както и в българското и европейското законодателство. Според Конституцията на Република България (2023), чл. 25 – български гражданин е всеки, на когото поне единият родител е български гражданин или който е роден на територията на Република България, ако не придобива друго гражданство по произход. Българско гражданство може да се придобие и по натурализация. Законово, всички изисквания са регламентирани в Закона за българското гражданство (2022).

Всяко лице, което притежава гражданство на държава – членка на Европейския съюз, автоматично се превръща в гражданин на ЕС. Това гражданство допълва националното, без да го замества (Годишен доклад за дейността на КБГБЧ, 2014; 2015; 2016). Правилата и процедурата за придобиване и загуба на гражданство се определят индивидуално от всяка държава (Доклад за дейността на КБГБЧ, 2017; 2018; 2019; 2020; 2021; 2022; 2023).

Целта на настоящото изследване е да бъде проследен броят на натурализираните български спортисти в периода 2007–2023 г.

МЕТОДОЛОГИЯ

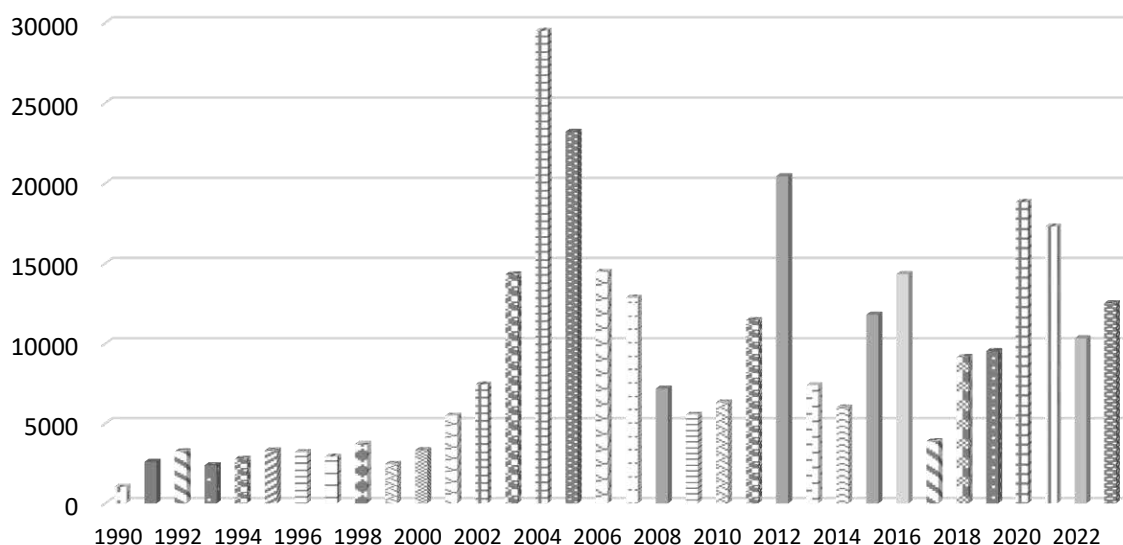
Настоящото изследване е проведено в периода януари 2024 – март 2024 г. и включва 16 нормативни документа – законови и подзаконови актове и доклади, които ще бъдат разгледани. Обхванат е периодът 1990–2023 г., като за анализа ще бъдат използвани официални данни от Администрацията на Президентството на България.

Предмет на изследване са причините, оказващи влияние върху броя на натурализираните спортисти.

Обект на изследване са спортисти чужденци, получили българско гражданство.

Математико-статистически методи, които са приложени – честотен анализ. За обработка на резултатите е използван Excel 365.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

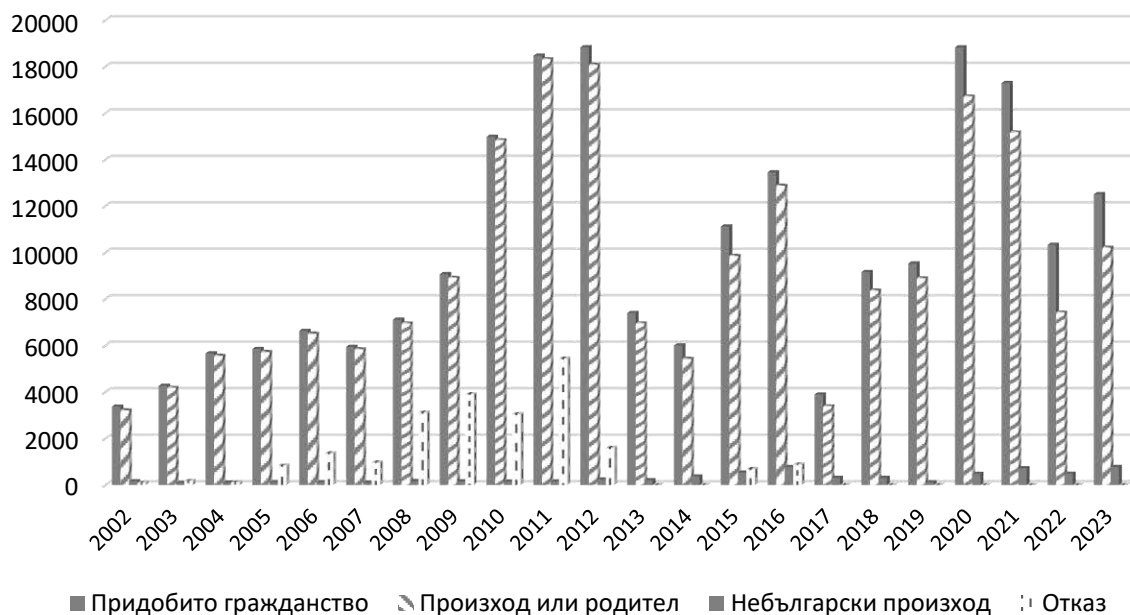

Фигура 1. *Подадени молби за гражданство в периода 1990–2023 г.*

Разглежданият период обхваща 33 години от съвременната история на България. Очертават се три пика, при които се забелязва по-голям интерес на подадените молби за придобиване на българско гражданство (над 15 000 молби). Първият е през 2004–2005 г., като броят подадени молби през предходната и следващата година също се доближава до посочената граница. Според нас посоченият голям интерес е свързан с довършителните преговори и подготовката за членство на България в ЕС. Основният етап на преговорите започва през 2000 г., което отбелязва трайно покачване на декларираното желание за придобиване на българско гражданство. През 2000 г. са подадени 3334 молби, докато през 2017 г. – 3892 молби. С изключение на 2017 г., през разглеждания 23-годишен период не се отчитат под 5000 подадени молби на година.

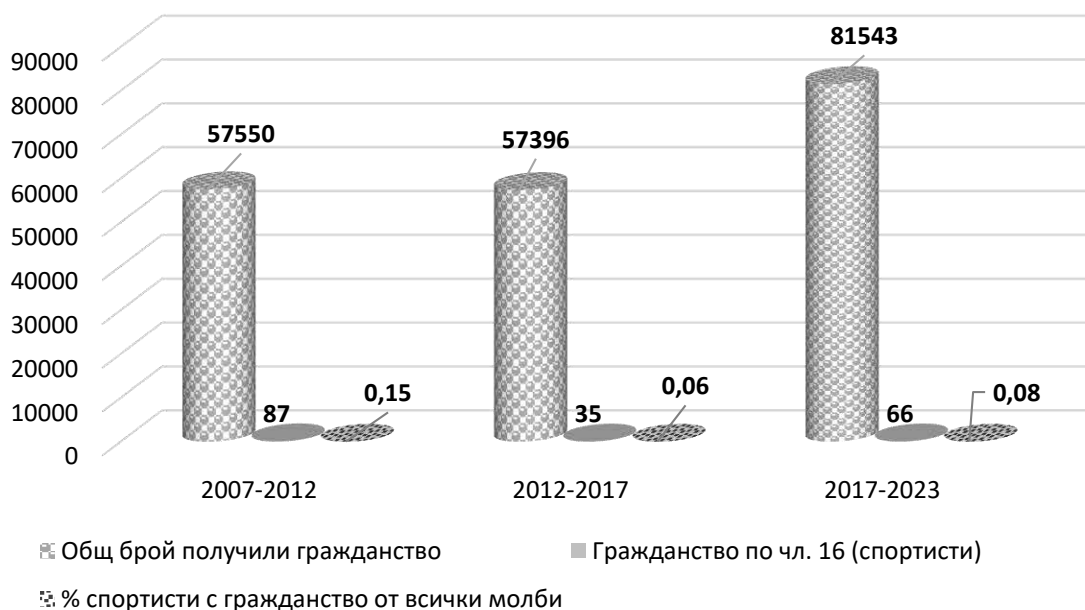
Вторият пик е през 2012 г., което може да бъде свързано с летните Олимпийски игри в Лондон, ескалация на гражданската война в Сирия и проблемите в Близкия изток, успокояването на кризата в Еврозоната и ЕС и др.

Третият пик очертава 2020–2021 г., което може да бъде свързано с летните Олимпийски игри в Токио, пандемията от COVID-19 и наложените разнообразни рестрикции и ограничения в различните държави.

Фигура 2. Причини за получаване на българско гражданство през периода 2002–2023 г.

В чл. 15 от Закона за българското гражданство са регламентирани възможностите за получаването му, когато: е от български произход; е осиновен от български гражданин при условията на пълно осиновяване; единият родител е български гражданин. Отчитаме почти изравнен брой одобрени молби по тези показатели. Въпреки това придобитото гражданство на лица от български произход е с най-големи стойности след 2012 г.

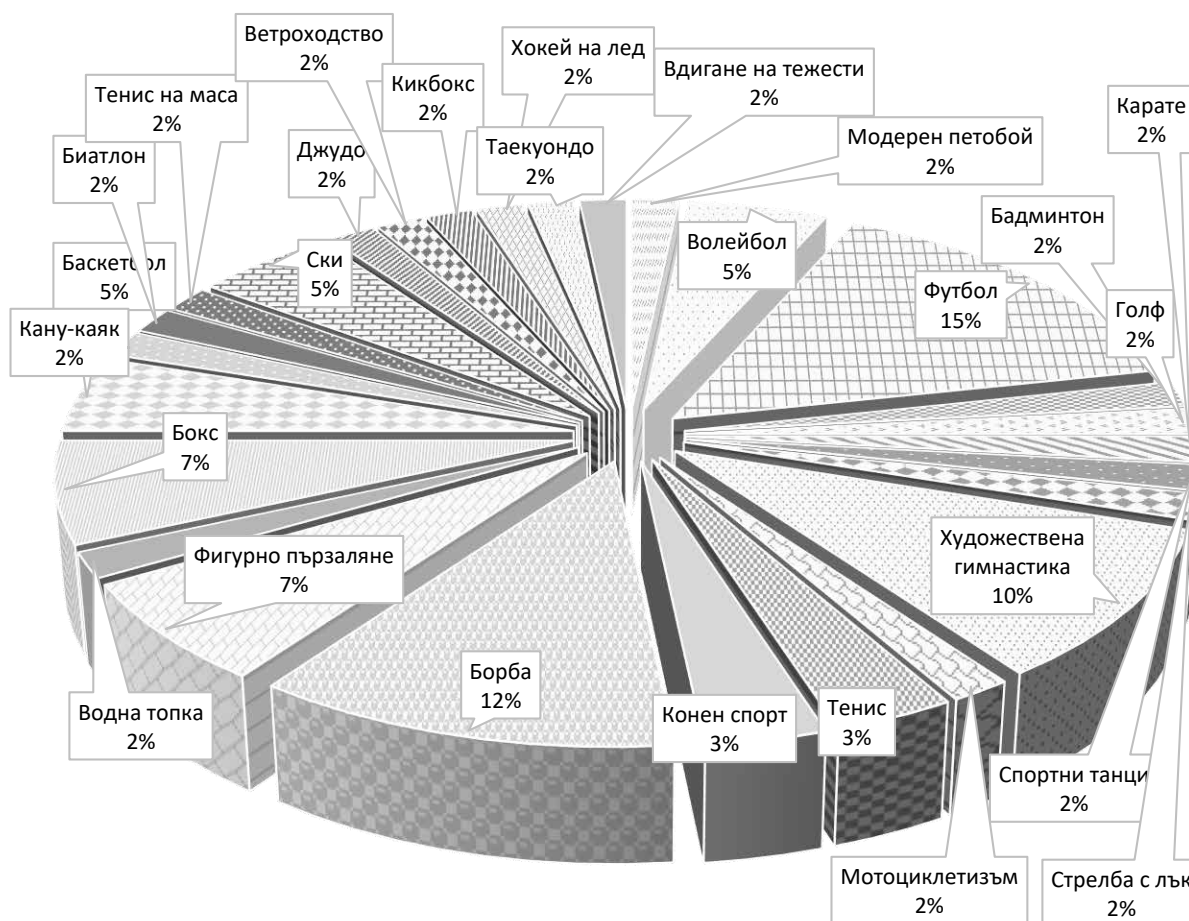
Фигура 3. Спортисти, получили гражданство за периода 2007–2023 г.

Отчитаме най-голям общ брой получени гражданства в периода 2017–2023 г. (81 543 души). Същевременно натурализираните спортисти са най-много в периода 2007–2012 г. – 87 души. Забелязва се спад в следващия разглеждан период (35 души) и постепенно нарастване през 2017–2023 г. на 66 души. Възможността и предимствата на европейското гражданство от 2007 г. се конкурират с международната политическа и военна обстановка през последните години. Военните конфликти и различните забрани за някои международни федерации са сред главните фактори на желанието за промяна на гражданството.

Фигура 4. Разгледани и отказани молби за периода 2012 – 2023 г.

Според чл. 16 от Закона за българското гражданство (2022) може да бъде придобито такова, ако държавата има интерес или лицето има особени заслуги към Република България в обществената и икономическата сфера, в областта на науката, технологията, културата или спорта. Представени са всички разгледани от КБГБЧ предложения в посочените области (Фигура 4). Засилен интерес за натурализация по чл. 16 се забелязва през 2012–2013 г., след което се наблюдава спад. Отказани молби има през 2014, 2015 и 2016 г. – 4 броя. Най-голям брой спортисти (17 на брой) са получили гражданство през 2023 г., която е предолимпийска година. Последвани от 11 спортисти, съответно през 2016, 2018 и 2020 г., които се асоциират с провежданите летни Олимпийски игри.

Фигура 5. *Разпределение на спортовете за периода 2012–2023 г.*

В публикуваната официална информация в годишните доклади на Президентството конкретният брой на спортистите от даден спорт за съответната година е посочен в обобщения доклад за периода 2012–2017 г. Поради тази причина е представено процентното участие през разглеждания период за всеки спорт (Фигура 5). Забелязват се най-голям брой натурализирани футболисти, последвани от борци и състезателки по художествена гимнастика.

В годишния обобщен доклад за периода 2012–2017 г. са посочени 11 футболисти, 3-ма баскетболисти, 3 състезателки по художествена гимнастика, 2-ма борци, 2-ма тенисисти, 2-ма фигурно пързаяне и по 1 един състезател в спортовете: бокс, бадминтон, волейбол, водна топка, голф, карате, конен спорт, модерен петобой, мотоциклетизъм, ски бягане, биатлон, спортни танци и стрелба с лък. Българско гражданство е дадено на треньори в бокса и бадминтона през разглеждания период.

ДИСКУСИЯ

Отправените молби за придобиване на българско гражданство по чл. 16 от Закона за българското гражданство (2022) е необходимо да бъдат придружени от предложение на ресорния министър, в която Република България има интерес от натурализация на лицето или в която то има особени заслуги. Предварителното писмено съгласие от лицето за тези действия е задължително. Необходимо е предложението да се мотивира, като се посочват конкретният интерес на държавата от натурализацията на спортиста или конкретният му принос в съответната област, в която има особени заслуги. При необходимост от допълнителни документи или доизясняване на факти или обстоятелства – срокът за представяне на съответните документи е 1 месец (Закон за българското гражданство, 2022).

На 22 май 2012 г. е създадена за първи път специализирана Комисия по българско гражданство и българи в чужбина (КБГБЧ) към вицепрезидента на Република България. Основната цел на тази структура е да подпомага вицепрезидента при осъществяване на делегираните му от президента правомощия по чл. 98, т. 9 от Конституцията на Република България (Доклад за дейността на КБГБЧ, 2012–2013). Главен фактор при вземането на решения от страна на КБГБЧ е убеждението, че получаването на гражданство включва права и комплекс от задължения. Новите български граждани трябва да имат съзнанието, че българското им гражданство е ангажимент към България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След 2012 г. се наблюдава тенденция на системно натурализиране на чуждестранни спортисти в България. С най-много натурализирани спортисти се отличават спортовете футбол, борба и художествена гимнастика. Чуждестранните спортисти в зимните спортове са по-малко в сравнение с летните.

ЛИТЕРАТУРА

Доклад за дейността на КБГБЧ за 2012–2013 година. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KGBGCH za 2012-2013 godina. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Годишен доклад за дейността на КБГБЧ за периода 23.01.2013 – 22.01.2014 г. Администрация на Президента на Република България // Godishen doklad za deynostta na

KGBGCH za perioda 23.01.2013-22.01.2014 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Годишен доклад за дейността на КГБГЧ за периода 01.01.2014 – 31.12.2014 г. Администрация на Президента на Република България // Godishen doklad za deynostta na KGBGCH za perioda 01.01.2014-31.12.2014 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Годишен доклад за дейността на КГБГЧ за периода 01 януари – 31 декември 2015 г. Администрация на Президента на Република България // Godishen doklad za deynostta na KGBGCH za perioda 01 yanuari - 31 dekemvri 2015 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Годишен доклад за дейността на КГБГЧ за периода 01 януари – 31 декември 2016 г. Администрация на Президента на Република България // Godishen doklad za deynostta na KGBGCH za perioda 23 yanuari-31 dekemvri 2016 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КГБГЧ за периода 22 януари 2012 – 18 януари 2017 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KGBGCH za perioda 22 yanuari 2012 - 18 yanuari 2017 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 22 януари – 31 декември 2017 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 23 yanuari - 31 dekemvri 2017 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01 януари – 31 декември 2018 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 01 yanuari-31 dekemvri 2018 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01.01 – 31.12.2019 г. Администрация на Президента на Република България //Doklad za deynostta na KBG za perioda 01.01.-31.12.2019 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01.01 – 31.12.2020 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 01.01.-31.12.2020 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01 януари – 31 декември 2021 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 01 yanuari - 31 dekemvri 2021 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01.01 – 31.12.2022 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 01.01.-31.12.2022 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Доклад за дейността на КБГ за периода 01.01 – 31.12.2023 г. Администрация на Президента на Република България // Doklad za deynostta na KBG za perioda 01.01.-31.12.2023 g. Administraciya na Prezidenta na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Закон за българското гражданство в сила от 20.02.1999 г., изм. ДВ, бр. 26 от 1 април 2022 г. // Zakon za bulgarskoto grajdanstvo v sila ot 20.02.1999 g., izm. DV. br. 26 ot 1 april 2022 g. , from <https://justice.government.bg/home/normdoc/2134446592>

Конституция на Република България в сила от 13.07.1991 г., изм. и доп., ДВ, бр. 106 от 22 декември 2023 г. // Konstituciya na Republika Bulgaria v sila ot 13.07.1991 g., izm. i dop., DV. br. 106 ot 22 dekemvri 2023 g., from <https://www.justice.government.bg/home/normdoc/521957377>

Справка за периода януари 2002 – януари 2012 г. Администрация на Президента на Република България. // Spravka za perioda yanuari 2002 - yanuari 2012 g. Administraciya na President na Republika Bulgaria, from <https://www.president.bg/cat107/Godishni-dokladi-grajdanstvo/>

Автор за кореспонденция:

Силвия Илиева-Синигерова

Национална спортна академия „Васил Левски“,

катедра „Теория на спорта“

E-mail: nsastatics@gmail.com